

Název objektu

Státní reálná škola

Adresa	České mládeže 2 / 230 Ústí n. L. - Klíše
K.ú./parcela č.	St. p. č. 1103 v k. ú. Klíše 775053
Architekt	Alexander Graf
Stavitel	vrchní stav. rada Gustav Sachs
Projekt	
Realizace	1912
Vlastník	Statutární město Ústí n. L., Velká hradební 2336/8, Ústí n. L., 401 00
Typ objektu	škola
Typ památkové ochrany	není chráněna

Popis:

Alexander Graf je poměrně významným architektem Rakousko-Uherska. Autorství Grafa u této školy zmiňuje Umlauf (Geschichte der deutschen Stadt Aussig, 1960) rovněž jméno Gustava Sachse, nicméně Grafovo autorství je potvrzeno nápisem „Atelier A. Graf. Architekt Wien.“ na dochovaných plánech v šanonu s historickými dokumenty v majetku dnes Fakultní základní školy. Zde se zachoval alespoň originální půdorys 1. a 2. patra a půdorysy ředitelské vily (levé boční křídlo). Bližší informace ke Gustavu Sachsovi se mi nepodařilo zjistit.

Ve spisovém meziarchivu nejsou žel zachovány plány žádné, pouze tužkou kreslená fasáda (viz příloha), která buď ilustruje vývoj návrhu (např. vysoká okna sálu v pravém bočním křídle se zdají být příbuzná realizovaným), nebo se sem dostala omylem z jiného objektu (jejich rozdílnost od realizace je značná). Nicméně jde o velmi zajímavý dokument, který dává nahlédnout jakoby „pod ruku“ tehdejším architektům.

V objektu sídlil po 2. sv. válce Pedagogický institut (dnes UJEP). Po jeho odchodu v roce 1961 slouží budova až dodnes jako základní škola.

Objekt se nachází v území, kde je škol více. „Blok“ vymezený ulicemi s volnou zástavbou solitérů je mírně smáčklý do kosočtverce, příčnou osu tvoří alej ke zdravotnické škole, v pravo od ní je funkcionalistická škola od arch. Gočára, vlevo pak zde popisovaná Státní reálná škola.

Fasáda je bohatě zdobená, nicméně neobarokní tendence Grafovy jsou zde značně zmírněny, takže škola působí spíše klasicky a ploše, za dynamičtější prvky lze považovat mansardové střechy a levé boční křídlo z kterého je mírně cítit příbuznost s Grafovým ústeckým městským divadlem. Klasické štukové prvky (hlavice pilastrů, suprafenestry ad.) jsou secesně stylizovány. Z ostatních zejména zámečnických prvků („hrncovité“ vygradování hlavní střechy, dveře a jejich mříže, vnitřní zábradlí) dýchá geometrická secese wagnerovské moderny. „Ředitelská vilka“ nebo spíše levé boční křídlo hmotově ale i dispozičně tvarované do „vily“ má pro secesi typický vyosený zalamovaný štít. Sokl je omítaný, střecha dnes plechová, dříve však keramická nejspíše z bobrovek.

Dům je koncipovaný osově s nuancemi. Má průčelní část a dvě zadní křídla s učebnami do dvora, základ domu je tedy na půdorysu písmene U. Konstruktivně jde o dvojtrakt, vně jsou orientovány učebny, dovnitř dvora chodba, a v ose vstupu je také jakoby zvenku dvorní části přisazeno velkorysý reprezentativní schodiště. Na tento základ se z prava v lehkém zakřivení napojuje sál (a pravděp. tělocvična) a z leva ředitelská vila. Ve vile je ve sklepě kuchyň a pokoj, v přízemí pak obytná část s kuchyní, v prvním patře pokoje.

Objekt je dnes ve žlutobílé barevnosti (bosáž bledě žlutá, tektonika a štuky sytě žluté, ostatní části bílé), původně, dle kolorované pohlednice, snad byla škola bílá.

Z detailů jsou nejpůsobivější a na svou dobu „nejprogresivnější“ prvky geometrické moderny, zejména zábradlí schodiště a mříže dveří, kde se spojují kovové tyče obdélného průřezu různých více či méně ostrých obdélných či čtvercových tvarů s odstupem přes kovové kuličky. Dále stojí za povšimnutí prosklená stěna se třemi dveřmi a kosočtverci příčlí v nadsvětlících mezi zádveřím a hlavním vstupním prostorem v přízemí.

Památkové zhodnocení:

Škola je dochována prakticky v nezměněném stavu, rovněž okenní otvory byly naštěstí „pouze“ natřeny a nebyly nahrazeny novými. To stále umožňuje jejich zachování a nahrazení např. pouze vnějších skel dvojskly. Dům není sice na svoji dobu nijak zvlášť „moderní“ a překvapivý, nicméně architekt je významný (navíc v Ústí n. L. realizoval veřejností váženou budovu divadla). To vše zvyšuje důležitost objektu pro obraz města. Navíc má dům kvalitní detail.

Prameny a literatura:

- Archivní materiály školy
- Archiv města Ústí n. L. - spisový meziarchiv, Klíše 230
- Matěj PÁRAL, <http://aussig.mysteria.cz>, Ústí n. L. 2004-2008. (Graf)
- Matěj PÁRAL, Martin KRSEK, Jan VACA, <http://www.usti-aussig.net>, Ústí n. L. 2007-2009 (Graf)
- <http://www.usti-nad-labem.cz/dejiny/>
- <http://www.usti-nl.cz/dejiny/1918-38/ul-6-28.htm> (Státní reálná škola)
- <http://www.usti-nl.cz/dejiny/1945-95/ul-8-86.htm> (Pedagogický institut)

Zpracovatel

Matěj Páral

Datum

30. října 2008

Seznam příloh :

1. katastrální mapa
2. letecký snímek
3. fotografická a plánová dokumentace
 - půdorysy 3x
 - skicy pohledů 2x
 - historická fotografie 1x, současná fotografie 1x
 - fotografie detailu 3x

Státní reálná škola - České mládeže 2 / 230, Ústí n. L. - Klíše
přílohy:

katastrální mapa

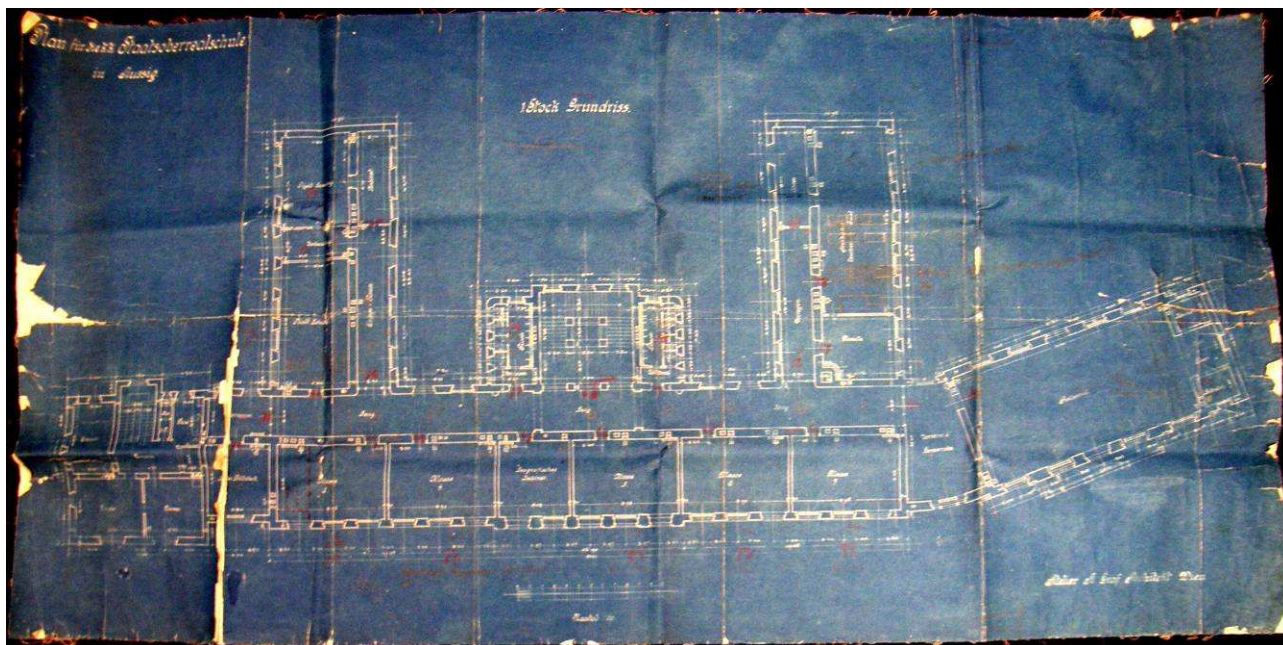

letecký snímek

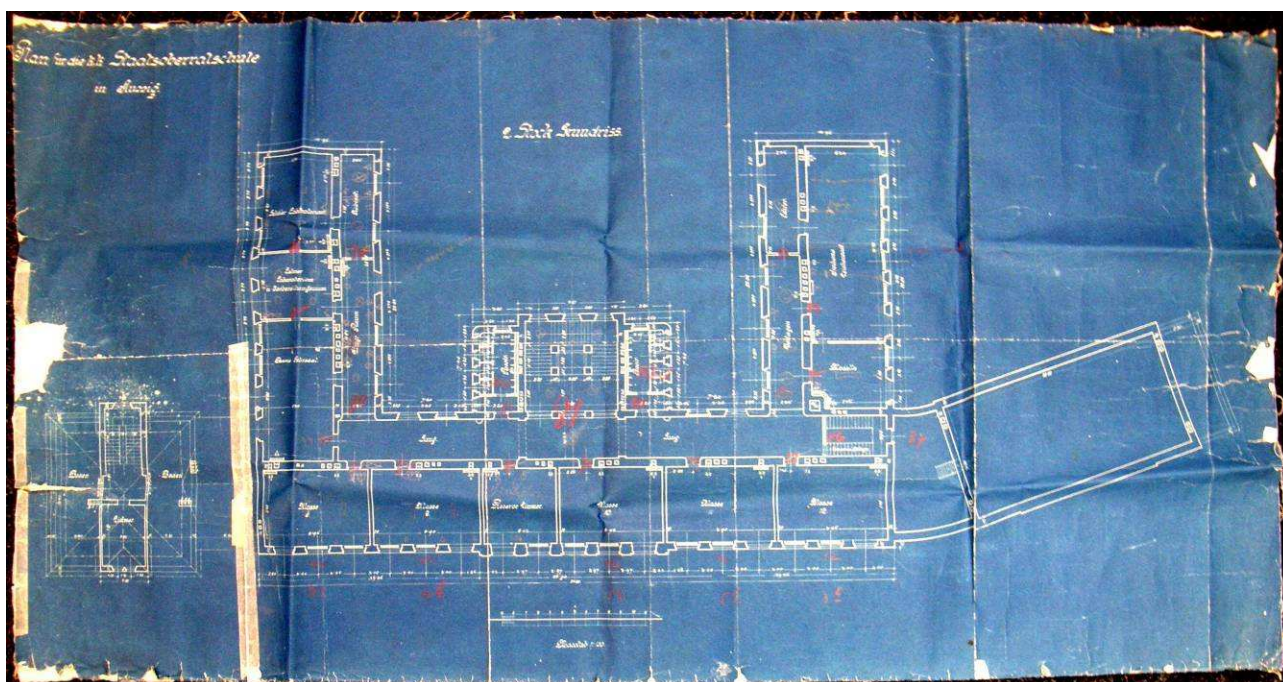
dokumentace - půdorys patra

zdroj: archiv školy

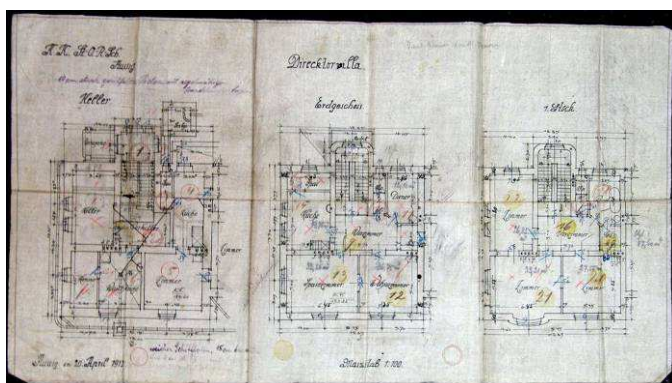
dokumentace - půdorys druhého patra

zdroj: archiv školy

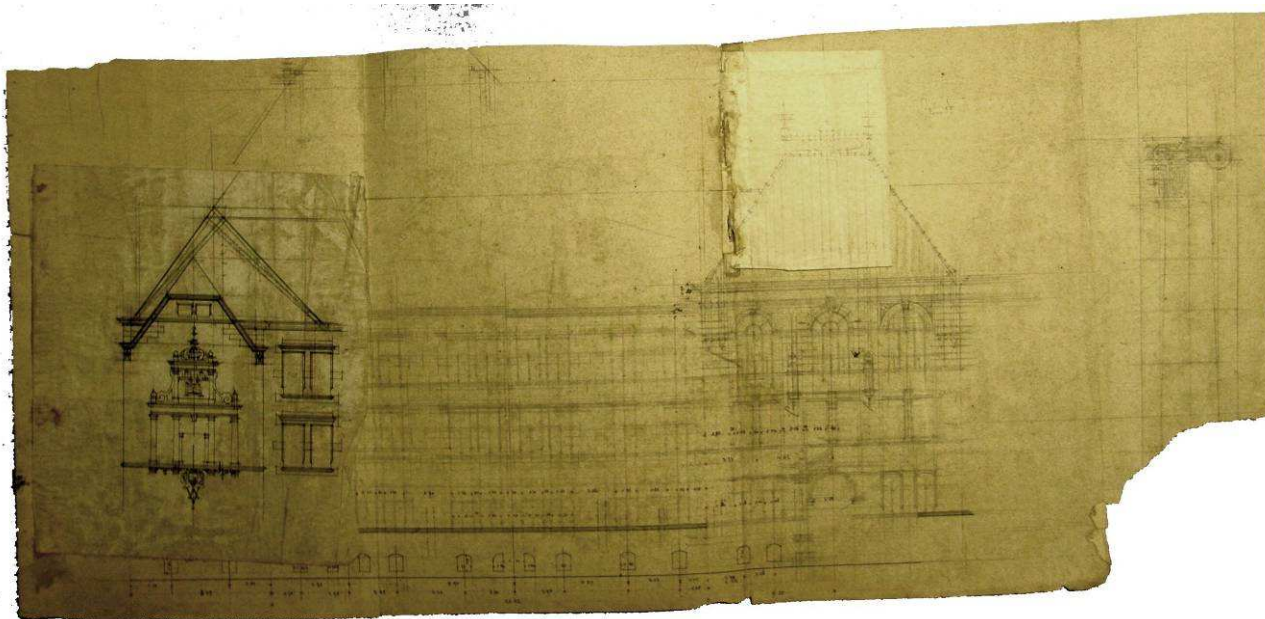

dokumentace - půdorysy ředitelské vily (levé křídlo)

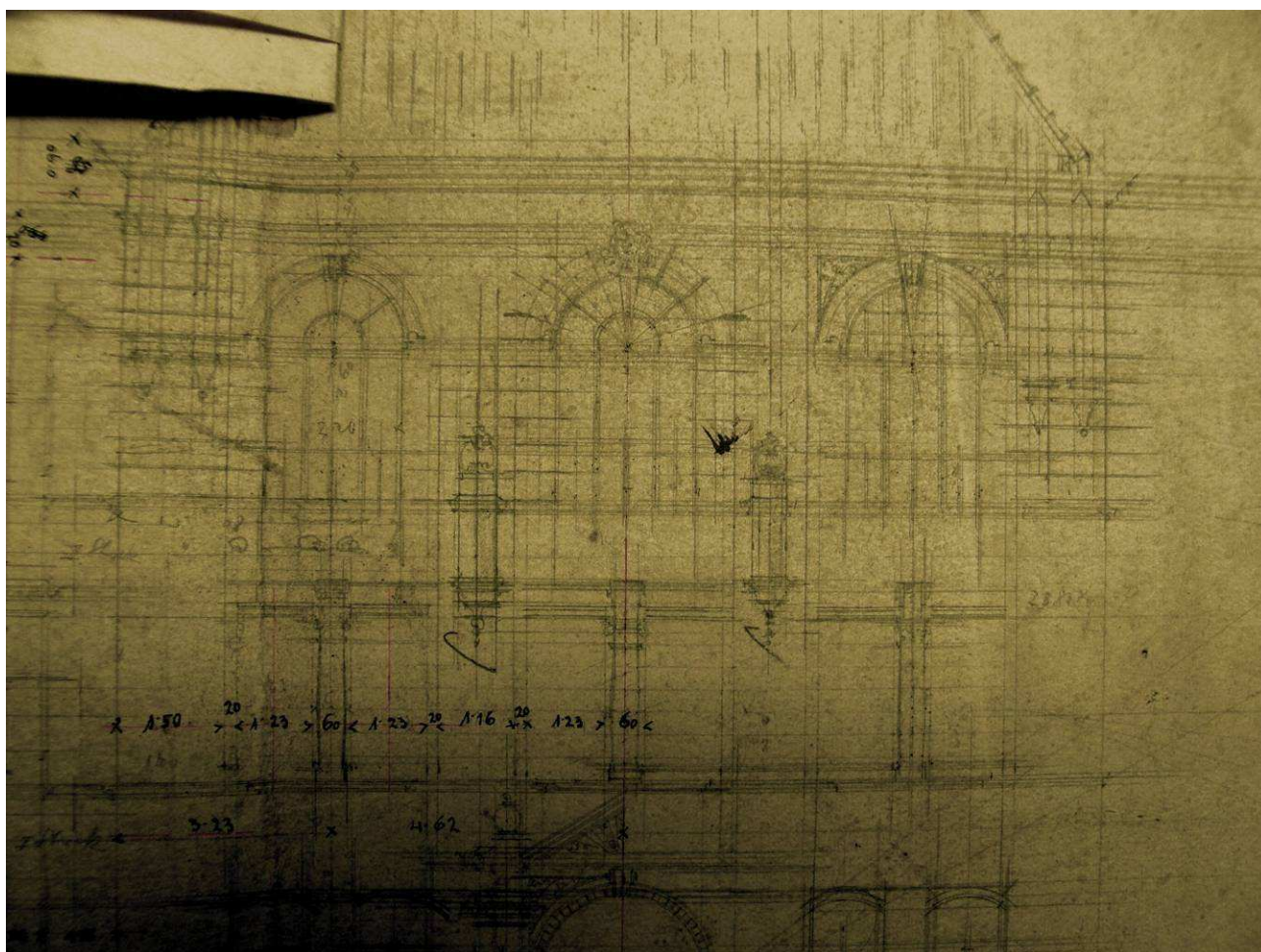
zdroj: archiv školy

dobová dokumentace - skica pravděpodobně původní verze části fasády
zdroj: spisový meziarchiv města Ústí n. L.

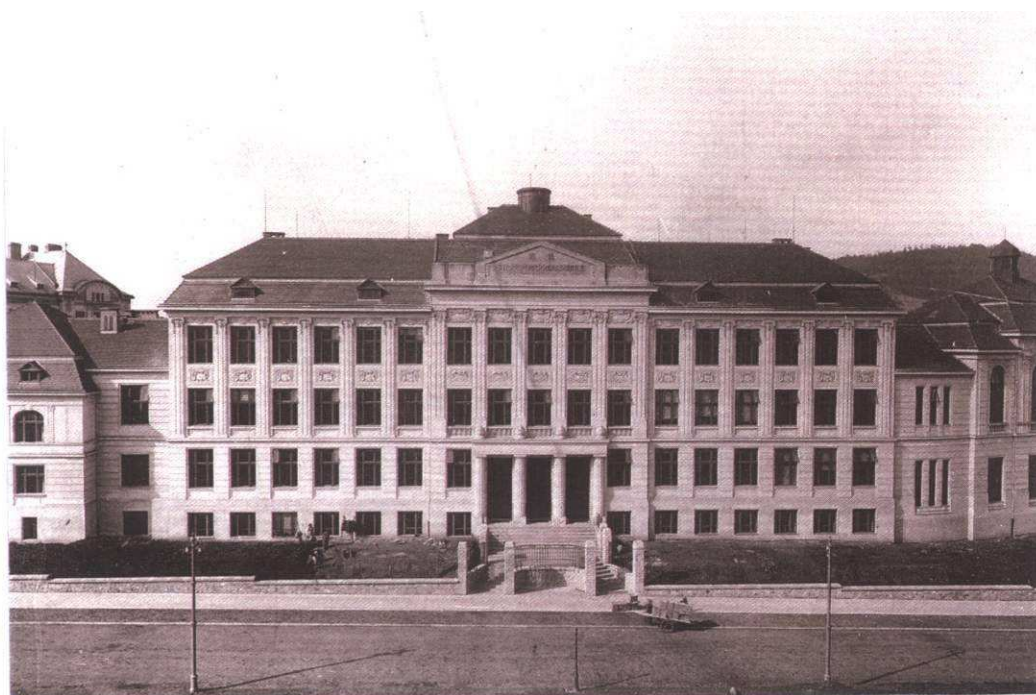

dobová dokumentace - detail skicy
zdroj: spisový meziarchiv města Ústí n. L.

dobová fotografie - průčelí:

zdroj: Ústí n. L. a okolí – více než 3 333 fotografií; XEROCO, spol. s.r.o., 2001; CD-R k výstavě

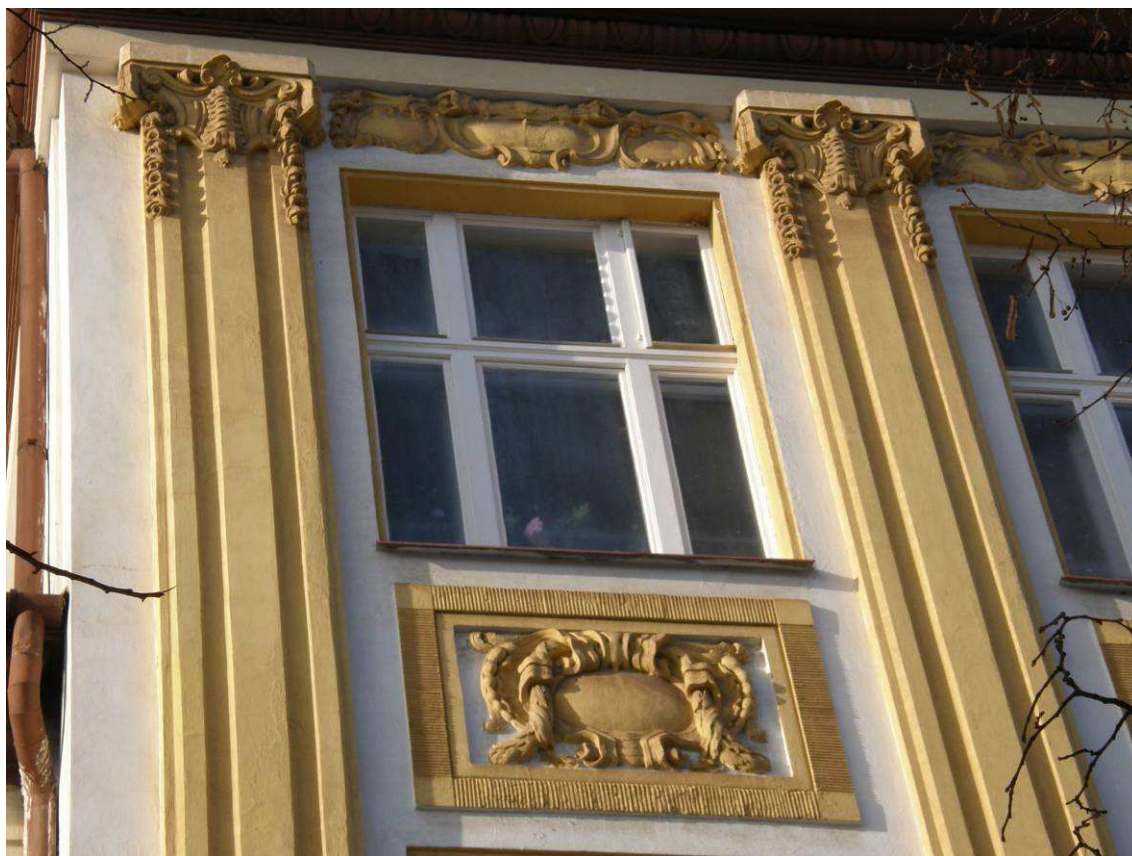

fotografie - pohled ze dvora:

zdroj: Matěj Páral (2009)

fotografie - detail štukové výzdoby:
zdroj: Matěj Páral (2009)

fotografie - detail vstupních dveří a hlavního schodiště:
zdroj: Matěj Páral (2009)

